

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: O formalnih stopnjah pri pouku. — „Ona“. — Pred deželnim zborom. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

O formalnih stopnjah pri pouku.

(Predaval pri občnem zboru „Učiteljskega društva ljubljanske okolice“ dne 5. t. m. Anton Lenarčič, učitelj v št. Vidu nad Ljubljano.)

Vse, kar hočemo izvršiti, moramo delati po gotovem redu. V vsaki izpremibi v naravi opazimo red, po katerem so se vršile te izpremembe. Tudi pouk se mora izvršiti po gotovem redu, zakaj: „Red je duša življenja in sveta“. Red v pouku je določil že pedagog Komenský, katerega po vsi pravici imenujemo duševnega ustanovnika današnje ljudske šole in očeta novega učnega načina. Kaj je vse zahteval ta pedagog, o tem govoriti ni moja naloga.

Pač pa si hočemo bolj ogledati drugega pedagoga, Herbarta.

Joh. Fried. Herbart, profesor pedagogike in filozofije v Göttingenu in Kraljevcu, je deloval v prvih treh decenijah prejšnjega stoletja. On je prvi določil dispozicijo, po kateri se mora vršiti pouk vsake učne enote. To dispozicijo je imenoval stopnje. Določil je štiri stopnje; te so jasnost, asocijacija, sistem, metoda. Čuda ni, da je našel Herbart dispozicijo, po kateri se uspešno poučuje, saj je bil profesor pedagogike in kot tak se je gotovo mnogo pečal s tem predmetom. Obiskal je bil tudi Pestalozzija in se je v mnogih rečeh opiral nanj.

Herbartovi nazori niso ostali le na papirju, temveč so se jih poprijeli drugi pedagogi in jih natančneje pojasnili. Med drugimi se je Ziller pridružil Herbartu tudi kar se tiče formalnih stopinj, zato se pa govori o „Herbart-Zillerjevih“ formalnih stopnjah.

Ziller je pa delil prvo stopnjo: jasnost v dve in razločuje torej pet formalnih stopinj, po katerih se mora (uspešno) vršiti vsak pouk. Te so: 1. analiza, 2. sinteza, 3. asocijacija, 4. sistem, 5. metoda.

Tudi drugi pedagogi so se pečali v zadnjih desetletjih s formalnimi stopnjami. Med njimi je tudi dr. Rein, direktor na vadnici v Eisenachu. Ta je izdal s pomočjo drugih „Theorie und Praxis des Volksschulunterrichtes nach Herbartischen Grundsätzen.“ *) V teh knjigah so natančneje določene formalne stopnje. Te so: najprvo se mora napovedati učna svrha ali smoter (Zielangabe); za tem pa pride:

- a) priprava za novo tvarino (Vorbereitung);
- b) priobčevanje ali podavanje nove tvarine (Darbietung);
- c) zveza (združevanje) med seboj in znano tvarino (Verknüpfung);
- d) posnetek, shvatanje ali abstrahiranje (Zusammenfassung);

*) Primerjaj „Učit. Tovariš“ št. 8. t. l., str. 58. in 59! Uredn.

„Ona“.

(V „Tovarišu“ tovariš dražestnim tovarišicam in spoštovanim tovarišem.)

Z brzimi, velikimi koraki bliža se željno pričakovani čas šolskih počitnic. Kdo izmed nas bi ga ne bil vesel, kdo bi ga ne uporabil sebi v prid in zabavo, šoli v napredek in korist? In da se to lažje zgodi, veste kaj napravi „Ona?“ — „Kdo pa je, kakšna je in kje je ta Ona?“ Tako kar vsi vprek povprašujete s tisto „šmencano“, človeku prirodno radovedno radovednostjo. Jaz pa nimam nikake sile dirjati čez „drn in strn“ in prosim, da uvažujete modri izrek: „Potrpežljivost je grenko zelišče, ki rodi sladek sad“, potem pa že pridemo skupaj; pa tudi nismo še tako daleč, da bi dejal: — gori!! Torej — „Ona“!

Da se ž njo hitreje spoznate, treba je, da Vam jo predstavim po paragrafu: „Šega, šega to veli“. Ker pa ni Ona navadna, vsakdanja prikazen, predstaviti Vam jo moram vsled

tega na neobičajen način. Poprej pa prosim „tihega molčanja“ in — pričnem.

„Čast mi je predstaviti Vam dično, ljubko, mično, lično, dražestno in obenem krepko, impozantno, nam vsem priljubljeno, divno gospico „Zavezo“, diko našo in ponos —

„Stara je komaj štirinajst let,
Vendar trinajstkrat je šla že med svet“

in letos pojde štirinajstkrat. Kot navdušena narodnjakinja si voli najrajše kraje, posejane po krasni slovenski zemljici. Bila je že opetovano na Kranjskem, Štajerskem in Primorskem.

„Zaveza“ je dvojnega spola: moškega in ženskega; dvojne narodnosti: slovenske in hrvatske in dvojne starosti: je mlada in stara v kljub svojim 14 letom. Poje vse glasove: sopran, alt, tenor, bas in bariton; svira na orglje, glasovir, harmonij, kitaro, gosli itd.

Ona učiteljuje, tajnikuje, župani; je predsednik, pevodja; je pri kmetijskem in bralnem društvu; gre na oder

e) uporaba in vaja (Anwendung und Übung).

Oglejmo si nekoliko natančneje vsako teh formalnih stopinj.

Predvsem je velike važnosti napoved učne svrhe, ki se ne prišteva pravzaprav k formalnim stopnjam in je le neka predstopnja; stati pa mora vedno na čelu vsakega pouka. Tako se reče n. pr. na nižji stopnji: „Spoznati hočemo glasnike v besedi „mama“, ali: „Učili se homo o živali, ki rada mleko liže — o mački“ itd. Na višji stopnji: „Zemljo smo spoznali kot velikansko kroglo, zdaj pa pomislite, ali je ta krogla mirna, ali se premiče“, ali: „Spoznati hočemo natančneje domovino češkega kralja Otakarja II.“ itd. Ni pa zadosti, ako rečemo: „Tam bodemo nadaljevali, kjer smo zadnjič menjali“. V takih slučajih, ako ne dosežemo učnega smotra, ki smo ga postavili v eni uri, moramo v prihodnji uri na ta smoter opomniti in za končni rezultat nov smoter napovedati.

Zakaj je napoved učne svrhe velike važnosti? Z napovedjo učne svrhe se vse one predstave, ki bivajo v učenčevem duhu, potisnejo nazaj, ustvarimo nov prostor, kamor pride nova tvarina. Vsa učenčeva pozornost se nagne le proti novi tvarini. Učence s tem vzbudimo, da z zanimanjem poslušajo in ne samo poslušajo, temveč tudi sami delujejo. Medtem pa, ako ne vedo učenci, zakaj se gre, se držijo čudno, ne kažejo nikakega zanimanja za stvar. Lahko se jim zgodi, da zvedo popolnoma drug končni rezultat, kakor so si ga vstvarili v duhu.

Napoved učne svrhe mora biti dovolj jasna in lahkoumljiva; ne sme biti predolga in ne prekratka. Učenci jo tudi sami lahko poiščejo, ako jih učitelj s primernimi vprašanji napelje na to. Veliko boljše je, ako učenci sami najdejo učno svrhu. Ta mora stati vedno na prvem mestu in za napovedjo pride šele ponavljanje, ne pa najprvo ponavljanje, potem pa šele učno svrhu napovedati. N. pr.: ni vse eno pri obravnavanju ber. sest. „Martin Krpan“, ako smo obravnavali v eni uri prvi del in preidemo v nastopni uri k drugemu delu, da začnemo z napovedjo ali pa s ponovitvijo. Poslušajmo, kaj je boljše: „Izvedeti hočemo, kako se je godilo Krpanu na Dunaju. Kako se mu je doma godilo in kje je bil doma, to že vemo, povej nam to! Povej, s kom sta se nekoč srečala; kako je mejaše napodil; kdo je bil prišel na Dunaj; kaj počenjal; koga je umoril; po koga so poslali! Kaj se pa hočemo zdaj učiti? (Ponovitev učne svrhe od strani

kot pevec in igralec itd. — V dobi žalostnega spomina so bili njeni nežni, takrat še nezdruženi udje tudi — „mežnarji“. Ona govori slovensko, hrvatsko, češko, nemško, italijansko, furlansko itd. „Sivor“ Koseski bi rekel, da

„Vse jezike sveta zna“.

Na potovanju je vesela, radovedna, živahna in radodarna; rada privoščiči sebi in drugim: skopost ji je „neznana veličina“. Zato ji tudi malo mar, če po vsakoletnem potovanju in prijetni zabavi pride tudi „sedem suhih krav“; saj vse na svetu zgine in mine, tudi suhe krave žive le do — prvega, t. j. do tedaj, ko se mošnjiček „odebeli“. — Mondura ji je raznolična in raznobojna, v pravi „ekstazi“ se „vrže“ tudi v cilinder, rokavice, frak in klak. — Najljubše njeno opravilo je, „učiti mladi rod“; zraven pa je tudi urednik, pesnik, pisatelj in tudi — „Rešetar“. Je omožena in oženjena, a ljubi tudi „ta samski stan“. V sreču ji klije vroča želja, goreče hrepenenje, osrečiti „borni narod svoj“. — Po družih lastnostih je jugoslovansko-avstrijska.

učencev). Drugače: O čem smo se zadnjič učili? O Martinu Krpanu. Zdaj to ponovimo, potem pa šele povemo, kaj se bomo učili. — Na vsak način je prvo boljše, ker v prvem slučaju ponovimo znano tvarino, potem jo pa pustimo v miru in lepo preidemo k drugi stopnji, medtem ko v drugem slučaju učenci mislijo, da se pečajo še vedno z znano tvarino in nimajo pravega zanimanja.

Preidimo k formalnim stopnjam.

a) Priprava. Naša dolžnost je, v prvi stopnji vzbuditi živo zanimanje za novo tvarino. Vso pozornost in vsa čutila učenčeva obrniti na novo tvarino. Kako pa se to zgodi? Vse one predstave, ki so že v učenčevem duhu in so količkaj v zvezi z novo tvarino, moramo poiskati in tako zgraditi temelj, na katerega bomo polagali pojem na pojem, da dobimo končno celo sliko. Kjer ni temelja, tam se novi pojmi hitro razprše in ne ostane ali nič, ali pa samo nekaj temnega. Učna pot prve stopnje je vedno analitična, zakaj učenec znana tvarina se nahaja v njihovem duhu kot celota in to celoto moramo vsestransko razložiti in analizirati. Obratno pa je v drugi stopnji pri pridobivanju novih pojmov. Tu polagamo nove zaznave drugo na drugo in tako dobimo več pojmov, ki jih zvežemo v celoto. Tak pouk se pa imenuje sintetičen. Podavanje je torej sintetičen, priprava pa analitičen pouk. Ta analitični pouk se izvršuje vedno tako, da učitelj vprašanja stavi in učenci odgovarjajo. Seveda ne sme biti to izpraševanje nekako eksaminatorično, ampak razgovor mej učiteljem in učenci. Kako se praktično izvršuje vsaka stopnja pri posameznih predmetih, to bi predaleč peljajo in se hočem omejiti le na končno sliko, katero hočem podati.

Preidimo torej k drugi stopnji.

b) Podavanje. Vsakemu je znano, da je priobčevanje nove tvarine pri raznih predmetih in na raznih stopnjah kaj različno. Tu se moramo torej ozirati na posamezne predmete in na učenčevo naobrazbo, oziroma na njegovo znanje. Nравstveno leposlovni berilni sestavki se povedo; učence, ki se sam oglasi, ponovi, kakor si je zapomnil, za njim ponovi drugi učence, součenci mu popravljajo, učitelj pojasnuje, zatem ponovi tretji učence korektno, potem se čita berilni sestavek, raztolmačijo se težkoumevni izrazi; potem se moramo uglobiti v pouk. — Učence moramo seznaniti natančneje z osebami, (ki delujejo), o katerih smo se učili, izpoznati morajo njih značaj, sploh se morajo postaviti

Sedaj pa, ko smo se do dobrega seznanili z njo

„In slišali, da pojde spet
Na potovanje v širni svet“,

naj nam pove še direkcijo svojega „poleta“! Ker je bila letošnja zima dolga in surova, krene jo „Zaveza“ na topli jug, da pozabi na turobnost preteklih zlih dni „in vtopi vse skrbi“ v sinje Adrije valovih. — Aaaa!! zdaj smo še-le „doma“! To bo radost! Torej na jug? Da, da! in sicer v Trst je namenjena naša dična „Zaveza“; in ko se seznanimo s hčerami, sinovi in drugimi sorodniki na tržaškem ozemlju, poleti v družbi teh po širni morski planjavi v historične Benetke, navživši se poprej sladkih akordov miljene slovenske pesmi, ki bo donela iz slavskih grl požrtvovalnega „Slovanskega pevskega društva v Trstu“.

Toliko poroča v naglici po „Tovarišu“ p. n. tovarišem in tovarišicam in vzklika: Na veselo svidenje v impozantnem številu!

Vdani tovariš

Agul Ref.

na isto stališče, ki ga zavzamejo dotične osebe. Učenci morajo čutiti z onimi osebami, veseliti se morajo njih dobrih dejanj, obžalovati siromake in se studiti grehov.

Zgodovina se obravnava na enak način. V zemljepisju učitelj riše in opisuje, učenci ponavljajo. Kar sami vedo, tudi sami povedo. V naravoslovju se določijo občevaljavni zakoni s pomočjo eksperimentov. V prirodopisju opazujejo učenci ali objekt sami, ali sliko in povedo to, kar so opazili, seveda se mora vršiti to opazovanje v gotovem redu; zato pa učitelj pové učencem, kaj naj zdaj natanko pogledajo, kaj naj si potem ogledajo. V slovnici določimo najprvo primerne stavke, katere napiše učitelj na tablo in s teh se potem abstrahirajo pravila. Ravnotako se v računstvu postavijo na prvo mesto naloge, potem se šele postavi obče veljavno pravilo. V risanju pokaže učitelj učencem sliko, ki jo bodo risali. Ista se natanko opiše, učitelj jo nariše na tablo, potem jo pa šele učenci izvrše v svojih zvezkih. —

Ako je metodična enota, katero obravnavamo, precej obsežna, potem se mora deliti v odstavke. Vsak tak odstavek se obravnava záse kot celota in potem se povedo skupno, najprvo boljši učenci s pomočjo dispozicije ali primernih napisov, potem brez vsake pomoči tudi slabiji učenci.

Kar se tiče učnega načina pri drugi stopnji, bi bilo pripomniti, da naj povsod tam, kjer učenci sami lahko najdejo novo stvarino, s pomočjo spretnih vprašanj od strani učitelja, tudi sami povedo. Nekateri predmeti se sploh obravnavajo le na ta način, drugi se pa zopet ne morejo. Tak način poučevanja, kjer učitelj napeljava s spretnimi vprašanji učence do nove stvarine, da sami novo povedo, se imenuje „entwikkeldnd - darstellender Unterricht“. Tega je zahteval že Herbart in natančneje določil Ziller. V nekaterih šolah Nemčije se sploh vsi predmeti poučujejo na ta način. Nekateri pedagogi razlikujejo sploh samo dva načina poučevanja: nazorni pouk in pa „darstellender Unterricht“.

c) Zveza medseboj in znano stvarino, tudi primerjava, združenje z znano stvarino, povzeto iz priprave ali sploh iz znanja učenčevega. — Ko se je izvršila torej apercipija, moramo novo stvarino vsestransko utrditi in primerjati ali jo zvezati z znano stvarino. Mnogokrat se pa sploh ne more ni primerjati, ni zvezati, tudi nimamo ločiti nič abstraktnega od abstraktnega in konkretnega. V takem slučaju pa odpade tretja stopnja. Kjerkoli je pa mogoče doseči kako zvezo, naj se to povsod stori. Tako je mogoče vsebino tega ber. sestavka primerjati z ono, ali v enakim, ali v nasprotnem slučaju. Zgodovine skoraj ne moremo uspešno poučevati brez gotovega znanja iz zemljepisja. Itd.

d) Posnetek ali shvatanje. Te besede nam same dovolj povedo, kaj moramo storiti v četrti stopnji. Vso stvarino moramo posneti, tako kakor si jo morajo učenci zapomniti in jo znati. To se zgodi ali s pomočjo dispozicije, ki smo jo ustanovili, ali občil pravil, katere smo določili. Pri shvatanju naj ne ponovi en sam učenec stvarine, ampak kolikor mogoče veliko učencev. Ob kratkem rečeno: Naloga četrte stopnje je, vso stvarino v kratkih in pravih stavkih ponoviti, tako kakor si jo morajo učenci zapomniti.

e) Uporaba in vaja. S četrto stopnjo se je abstrakcija dovršila, vendar pa ne smemo s to stopinjo pouka končati, zakaj ni dovolj znati, ampak moramo tudi uporabljati, ni dovolj hoteti, temuč tudi storiti“. Vednost kot taka nima prave vrednosti, ako se ne uporablja v življenju. Koliko ljudi

vé, kako se kaka reč izvrši, a izvršiti je ne znajo. Velike važnosti je torej, da znajo učenci prav uporabljati.

Uporaba je pri pouku različna. Iz berilnih sestavkov etične vsebine bomo sestavili vzglede, v katerih se je etičnemu čutu zadostilo, obratno kako bi morali ravnati v nasprotnem slučaju. Na enak način se uporablja tudi zgodovina. Opišejo se značajne osebe, posebno iz domače zgodovine. Pri računstvu imamo itak že uporabne naloge v knjigah, ravnotako imamo uporabne naloge tudi v slovnici pouku. Marsikaka stvarina se uporabi tudi kot spisna naloga itd.

To bi bilo torej nekaj občega o formalnih stopnjah. Zdaj pa vzemimo vzgled, praktično obravnavan po formalnih stopnjah. Recimo „Tabori v turških časih“*)

Pred deželnim zborom.

II.

§ 55. zakona z dne 14. maja 1869. l. zahteva in veleva doslovno: „Najmanjše prejemke, izpod katerih ne sme nobena šolska občina iti na nižje, je odmeriti tako, da učitelji in podučitelji niso primorani truditi se s postranskimi opravili, ampak da lahko vso svojo moč na svoj poklic obračajo, in da je učiteljem še tudi mogoče, svojo rodovino živiti primerno okolnosti dotičnega kraja.“ — Tako postava — in kaka istina? Istina je, da mora ogromna večina učiteljev le s pomočjo postranskih opravil živeti. Ta paragraf je gola ironija, ker se ne izvršuje že toliko let in so nanj že popolnoma pozabili. Navadno država strogo pazi, da se njene postave izvršujejo do pičice, na ta § je pa popolnoma pozabila, a pozabili so nanj tudi drugi faktorji in oblasti, ki bi morala biti učiteljstvu v zaščit. §§ znajo citirati in ukaze dajati, a da bi se zavzela za one, kojim so na čelu, o tem ni bilo še slišati. Pričakujemo, da se skoraj v tem oziru preobrne na bolje.

Tem oblastvom mora biti sveta dolžnost, skrbeti za to, da se tudi § 55 izvršuje. In država sama, ki ima najvišjo oblast in največje pravice in koristi nad šolstvom! Kaj stori ona za učiteljstvo? Nič! Za vse drugo ima denar, le za ljudsko šolstvo ne. Milijone in milijone daje na leto za morilno orožje, a za kulturno delo, za izobrazbo svojih narodov pa nima nikdar potrebnega kredita. Vojni minister se z vso vnemo poteguje za nove milijone, a naučni minister spusti nekoliko fraz in budget za ljudske šole je rešen. In to državo učiteljstvo ljubi in skrbi, da šole vzgojujejo dobre državljane, ki bodo vsak hip pripravljeni, žrtvovati za njo — kri in življenje! To vzvišeno nalogo učiteljstvo tudi najvestneje izpolnjuje, a pozabiti se ne sme, da še pes nerad liže roko, ki ga strada in tepe. Na ljubezni in zvestobi učiteljstva napram državi sloni ljubezen in zvestoba podložnikov do države, zato se ne moremo prečuditi, da se tako važen stan kakor je učiteljski, tako dosledno in trdovratno prezira. Učiteljstvu se od merodajnih krogov še celo pot v druge boljše službe (n. pr. k pošti, železnici itd.) zapira. Pod takimi razmerami se ni čuditi, da postaja pomanjkanje učiteljstva vedno večje po vseh deželah, ni se čuditi, da se bratijo učitelji s socialisti, ki zahtevajo delavcu primerne plačila. Ona, ki bi morala biti učiteljstvu najboljša mati, ga prezira in mu ne da vsakdanjega kruha! — Za naša oblasti je tu hva-

*) Ker je ta vzgled na dnevnem redu prihodnje okrajne učiteljske konferencije za ljubljansko okolico, zato bomo ta referat priobčili šele po konferenciji. Uredn.

ležno polje, priboriti učiteljstvu to, kar mu gre in kar mu je država dolžna. Tu, gospoda — če imate res sree in ne le publice za šolstvo — tu povzdignite svoj glas — in svet in učiteljstvo vam bo hvaležno. Tu skrbite, da se §§ postav izpolnujejo. Priznanja na papirju ne napolnijo želodeca. Kdo bode zahteval, da naj nezadovoljen in lačen delavec vestno opravlja svoje delo? Kdo, da naj ljubi mater, ki mu kruha ne da, če tudi ga ima v izobilju? Kako naj hvalimo tiste, ki nas puste stradati, tiste, ki imajo za nas le skope, nikdar pa božajoče in darežljive roke! Od idealov se ne živi in se ni živelo. Če se je kdaj živelo, so oni časi minuli. Mi nočemo umreti s klicem: „Morituri te salutant“. Mi hočemo živeti s klicem: „Bog Te živi, dobra majka, država naša“. In da se bode to zgodilo, da pride učiteljstvo do tega, kar mu po božjih in človeških postavah gre — v to so poklicani vsi merodajni faktorji. Vsi zastopniki ljudstva morajo delati na to, da država prispeva k stroškom ljudskega šolstva in sicer toliko, da bo učiteljstvo vsaj tako plačano kakor državno uradništvo zadnjih treh činovnih razredov. Miru in blagostanja ne vzdržujejo kanoni, mir vzdržuje omikano in izobraženo ljudstvo, a to izhaja iz šol. Pod oljkovo senco je več miru, sreče in blagostanja, nego — v senci bajonetov.

Dopisi.

Kranjsko.

Izpod-ških planin. G. urednik! Čudom se čudite gotovo že, ker tako molčim. A imel sem vzroka tudi dovolj, molčati — kajti v najnovjšem času sem stopil v pismeni dogovor z znanim vremenskim Falbom — a samo pod tem pogojem, da mi sporoča sproti, kedaj da nastopijo kritični dnevi za slovensko učiteljstvo sploh. — Mož je jako postrežljiv in v resnici dober prerok. Kar sem ga vprašal še do sedaj, vse mi je sporočil — seve, da za prihodnost — in glejte, čudovito se vse vjema. Naj Vam, g. urednik, podam le glavne točke njegovega kritičnega kalendra. Seveda pripomniti moram le to, da se ona „prerokovalna pratika“ ne nanaša na dneve, temveč le na dejstva. In tako mi je Falb označil kakor kritične dneve prve vrste sledeče čase: 1. Dan, ko dobi kranjsko učiteljstvo ugodno (?) rešitev svoje ravnokar vložene prošnje na deželni zbor za izboljšanje svojega gmotnega položaja. — Falb je omenil, da bode imela ta rešitev tak vspeh za kranjsko učiteljstvo, da bo moral potresni komite ljubljanskega mesta takoj stopiti zopet v akcijo ter nabirati potrebne vsote, da se bo zamašilo vsaj do prihodnjega zasedanja usta — nikdar sitemu učiteljstvu. — 2. Dan, ko dobi slovensko — ne! kranjsko! — učiteljstvo od po svoji večini — menda liberalni — tvarjajočega dežel. šol. sveta javno kvalifikacijo. 3. Dan, ko bo za ljudsko šolstvo tako vneti deželni šolski svet predlagal dežel. zboru, da spremeni slednji postavo o delovanju krajnih šolskih svetov v tem smislu, da bodo imeli krajni šolski sveti le administrativne stvari v svojem delokrogu, a kakor prva inštanca za personalne zadeve bodi e. kr. okraj. šol. svet.

Kakor kritične dneve druge vrste pa je Falb označil sledeče dneve: 1. Dan, ko bodo vsi kranjski e. kr. okraj. šol. nadzorniki prišli do prepričanja, da se morajo — ako hočejo biti kakor zvezde vodnice slovenskega učiteljstva, ne pa samo živi „pisalni stroji“ — v toliko ponižati, da prično zahajati k raznim zborovanjem okrajnih društev, kakor tudi k

„zaveznemu“ zborovanju — imeti pri takih prilikah znanstvena predavanja etc.; da morejo kot taki prijeti pero ter s svojimi dušnimi proizvodi polniti predala nikdar sitega „Popotnika“ in „Učit. Tovariša“. — 2. Dan, ko bodo vsi slovenski učitelji-organisti na klin obesili „orglarijo“. — 3. Dan, ko bodo „Slomškarji in Slomškarice“ prišle do prepričanja, da so bili nazori o šolstvu raj. Slomška bistveno različni od sedaj živečih Slomškarjev.

Kakor dneve tretje kritične vrste je pa zaznamoval stari Falb sledeče: 1. Dan, ko se bodo vse učiteljice in učitelji naročili na „Popotnika“, „Učit. Tovariša“ in vpisali v „Šolsko Matico“. — 2. Dan, ko bodo vsi nadučitelji in pa učiteljevoditelji prišli do spoznanja, da niso [nikakor slepo orodje posameznih predsednikov kraj. šol. svetov. — 3. Dan, ko bode šolstvo in učiteljstvo prišlo v ono veljavo, kakršno imajo razni uradi in uradniki — bodisi potem že e. kr. ali pa brez tega priveska.

G. urednik! Imam pa jedno prav lepo prošnjo „do Vas“. Ker se gotovo živo zanimате za ta prerokovanja, prosim Vas, imejte le kritične dneve v evidenci — ter mi od slučaja do slučaja poročajte — kajti moja malenkost se ne utegne s tako bagateljnimi stvarmi pečati — namenil sem se preiskovati, če imamo tudi mi Slovenci kake „Wreznice“. Kadar jih zasledim, Vam pa prav gotovo poročam; le radoveden sem, ali zasledim kakega. Vas prav cifrasto pozdravlja do prihodnjega kritičnega dneva Vaš stari
Radovednež.

Izza kranjsko-štajerske meje. († Gregor Koželj.)

Ko sem se v nedeljo, dne 1. t. m. proti večeru poslovil od navidez popolnoma zdravega tovariša gosp. Gregorja Koželja, učitelja v Št. Gotardu in je ta pri slovesu izustil besede: „No, sedaj se zopet z lepa ne vidiva“ — nisem mislil, da se bodo njegove besede izpolnile v tako obilni meri, kajti že dva dni pozneje dobim tužno obvestilo, da so ga v torek ob 1 uri popoldne položili na mrtvaški oder. Umril je nagloma vsled srčne kapi.

Pokojni Koželj porojen je bil v Tunjicah l. 1837. Učitelj je postal l. 1862. Služboval je nekaj let v svojem rojstnem kraju, zadnjih 28 let pa v Št. Gotardu. Koliko bridkih ur, truda in trpljenja v tej dolgi vrsti let! Službovati 40 let na težavni jednorazrednici in preživljati s tako bornimi dohodki, kakršne je imel kranjski učitelj še pred malo leti, obilo družino, pokojnik zapustil je namreč 13 otrok, ni lahka stvar, posebno ako se pomisli, da je vse otroke vestno odgojeval in vseh osem sinov pustil v Ljubljani šolati. Od teh jih je pet dobro preskrbljenih, le za tri je moral skrbeti še on. To je tudi vzrok, da ni vstopil, dasi že več let bolj bolehen, v stalni pokoj. Letos, sv. treh kraljev dan, ko so ga vsled bolečin v nogi morali, malo da ne, nesti iz cerkve, rekel mi je: „Zakaj nas starih, ko smo pokoja tako potrebni, ne vpo-koje? Jaz storil bi to takoj sam, le radi mlajših sinov potrpe bom še kako leto“. Te besede je izustil tudi zadnje nedeljo, iz česar se da sklepati, kako težko je opravljal svoj posel, a se je žrtvoval le z ozirom na svojo rodbino. In kako ga je ljubila i ta! Presunljivo je bilo gledati njegove otroke, ki so prihitali, da se zadnjikrat poslove od ljubega očeta, z Dunaja, iz Celoveca, Ljubljane in drugih krajev. Izostala je le na Dunaju omožena hči radi družinskih razmer (in v Dalmaciji pri vojakihi bivajoči sin. — Kako priljubljen je bil pokojnik povsod, kazal je njegov pogreb. Vdeležila se ga je razen sorodnikov, šolska mladež čemšeniška in št. gotarska, velika množica faranov, tako, da je bila prostorna cerkev natlačena polna, nekaj njegovih učencev, ki so prihitali od

drugod, 12 tovarišev in sicer 5 iz vranskega, 3 iz litijskega in le 4 iz kamniškega okraja!

Ko so združeni moravški in vranski pevci odpeli, poveljil se je v lepih besedah od njega gosp. Toman in jela padati prst na njegove rakev, ni bilo videti oči brez solza. — Ti pa, dragi Gréga, ki si bil nam vedno zvest tovariš in drag prijatelj, vzor nevpočljivega značaja, vzor skrbnega očeta in ljubečega soproga, vzor vestnega učitelja, saj vstrajal si pri vsej bolehnosti do zadnjega trenutka v težavni službi in sredi svojega poklica — v šoli, izdihnil blago svojo dušo, uživaj plačilo za svoj trud gori nad zvezdami! Tvoj spomin živel bode med nami!

—ar.

Štajersko.

Od sv. Lenarta v Slov. Goricah. Pri nas, pa tudi drugod vodijo občno mnenje politični listi. Oni naj bi bili odsev ljudskih misli, a žalibog, narobe je. Po navadi je le par oseb, mnogokrat tudi samo ena, ki vodi obče mnenje po svojem političnem listu. Druga napaka političnih listov je pa ta, da so prisiljeni sprejemati poročila, kakoršna se jim dajo; oni se ne morejo prepričati o njihovi resničnosti. Ta dva momenta dajeta političnim listom isto moč, po kateri so storili že toliko hudega ali pa tudi dobrega. Na tem mestu hočem izpregovoriti par besedi o političnih razmerah tam nekje na Spodnjem Štajerskem, ki so se pa slikale v časopisih (dveh) povse napačnih barvah. Tega ne bi storil, ako ne bi bile dve osebi sodelujoče, ki sta tudi pri našem stanu. Tudi nisem hotel poslati popravka v ona dva lista, ker je isti pri obstoječih postavah itak le malega pomena.

Čenjenim čitateljem „Učiteljskega Tovariša“ so gotovo znani dopisi v nekaterih številkah meseca aprila v „Domovini“ in v „Gospodarju“ iz Gornje Polskave pri Pragerskem. Pisali so se ti dopisi povodom volitve novega občinskega odbora in novega župana. V njih se govori tudi o „narodnem nadučitelju“ in njegovem učitelju, da sta volila z nemčurji. Seveda se iz dotičnih dopisov kaj družega povzeti ne more, ker niso slikali resnice. Stvar pa je takale: Prej je bil občinski zastop v rokah Nemcev. Pred tremi leti pa so zmagali Slovenci. To so bili Slovenci samo po imenu; zdaj pri teh volitvah se je šele izcimilo, kaj so pravzaprav bili. Uradovalo se je samo nemški, ali to vam je bila nemščina, da se Bogu usmili. Pred dobrim letom je prinesel „Gospodar“ en takšen vzgled. Od tega občinskega zastopa so bili pri krajnem šolskem svetu tudi udje; tudi ti so v prav lepih barvah pokazali, kakšni prijatelji šole so. Ne morem tukaj vseh bojev opisati, ki jih je imel g. nadučitelj z renitentnimi udi kr. šol. sveta, ne morem popolnoma z vsemi podatki narisati njihovega sovraštva do šole, učiteljstva in napredka. Kako se je moral g. nadučitelj mučiti, da je kakšen krajcar izsilil iz občinske blagajne, kaj je moral poslušati od „Slovencev“ kedar je hotel kaj pridobiti za napredek ljudske šole na Gornji Polskavi, ki ni ne ena izmed najzadnjih, to vedo najbolje štiri stene, a te so neme. Prišlo je tako daleč, da se je prejšnjemu renitentnemu načelniku kr. šol. sveta naložila kazen 50 gld. Ta je potem odstopil, ko je videl, da ne more šole in učiteljstva ugonobiti. (Ta je bil obenem tudi tisti „Slovencev“ župan!) Na njegovo mesto je prišel mož, ki je popolnoma po njegovem tiru sledil. Tudi temu se je radi neizprosnosti do šole grozilo s kaznijo. Do zadnjega časa (dokler so bili Nemci), je imel učitelj drva in stanovanje. Zdaj so mu pa oboje vzeli. Radi tega je kompetiral učitelj dalje in tudi drugo mesto dobil. Pri seji jim je g. nadučitelj razložil, da

bodo sedaj težko dobili novo moško učno moč. A kaj so odgovorili ti „Slovenci“ in prijatelji „napredka“! „Kaj pa je treba toliko učiteljev, naj bota samo dva ali eden.“ Živijo zavedni „Slovenci“!

Bližale so se občinske volitve. Naredili sta se dve stranki; prva, ki bi bila rada imela župana na Selah (bližnji vasi), druga, ki bi ga bila rada imela na Gornji Polskavi; prva kmetska, druga obrtna, prva klerikalna, druga napredna. Kakor je pri predzadnji volitvi igrala narodnost veliko ulogo, tako so bili zdaj čisto drugi motivi, ki so povzročili dve stranki. Bili so po narodnosti in po mišljenju pri prvi in pri drugi stranki Slovenci in Nemci. Udje občinskega zastopa, ki so bili enakega mišljenja s krajnim šolskim svetom, ki je bil tako šoli prijazen, da bi najrajši vse skupaj v žlici vode potopil, bili so pri prvi stranki. G. nadučitelj in učitelj nista imela nobenega vzroka, dolgo se pomišljevali, za katero stranko naj delujeta. Za prvo!!? Vrane bi se bile jima lahko smejale, ako bi bila to storila. Vsak, kdor ima le količkaj nagnjenosti do napredka ljudske šole, vsak pravim, bi bil ž njima brez pomisleka deloval za drugo stranko. A onadva nista drugega storila, kakor da sta šla volit, samo volit, za drugo stranko, ki je šoli prijazna. Storila sta torej še premalo. In zdaj, oj groza! Upala sta si to storiti!! Padale so debele batine (ki pa niso nič bolele, bodite uverjeni, g. dopisnik, vi „zrel politik“), padale so debele batine po njiju v „Gospodarju“ in „Domovini“, češ, izdala sta svoj narod črna efijalta!! Uj, uj, kako nazarensko bi bilo lepo, ko bi bila prikobacala k vam na volišče, kaj ne! Morebiti bi bili naju milostno sprejeli, da bi bila vas volila: to se pa pravi: spletati sam sebi bič, s katerim je potem tepen kdo. Tako gorostastno neumno pa še vendar ni slovensko zavedno učiteljstvo.

Tako je bilo, take so razmere do pičice. In zdaj pa prime v roke pero mlado človeče, v mislih, da je on „zrel“, a g. nadučitelj pa „nezrel“ politik, pa laže, laže, zavija in kvanta pa „Gospodarju“ in „Domovini“, da se človeku kar gnusi. Zakaj je neki to storil? Ali se mu štejejo po člankih, ki jih spiše v časopise, tisti krajcarji, ki jih dobiva za podporo od narodnih društev, da more svoje študije končati? Ako je to, svetujem mu, naj drugič piše članke, ki bodo slikali resnico, in da bode tako koristil res tudi slovenski stvari, a ne samo svojemu žepu.

Srbija.

Razno. Dragi gospodine uredniče!

Več je prošlo dosta vremena kako Vam se ne javih. Očekivao sam sankcijo projektovanog i u narodnoj skupštini primljenog zakona o narodnim (ljudskim) školama. Na žalost, ta je stvar već propala i ovo moje pismo ima svrhu, da Vas izvesti, da su nade našeg učiteljstva za ovu godinu propale. Inicijativom poslanika donela je naša skupština zakon o narodnim školama, koji je u glavnome odgovorio pravednim očekivanjima nas srpskih učitelja, i koji je obećavao, da naše narodno školovanje pomogne i unapredi. Taj skupštinski projekat morao je proći kroz senat (gornji dom) pa tek posle dobije sankciju krune i onda postane zakon. Kod nas, na žalost, kao da postoji neki potajni antagonizam između ova dva zakonodavna faktora naša, i po zlom udesu morali smo baš mi učitelji osetiti i poneti zle posledice njegove. Senat je skupštinski projekat tako jako modifikovao, da ga skupština nikako nije mogla prihvatiti. Tako je ovaj zakonski projekat odložen i mi ostavljeni da i dalje, ko zna dokle, očekujemo,

nadasmo se i, svakojako, ostajemo i dalje sa neispunjenim nadama i prevarenim očekivanjima. Moram da napomenem da je i Kraljevska Vlada, od koje smo očekivali podpore i predusretljivosti, bila proti poboljšanja našeg položaja.

Provizorijum u prosvetu, o kome sam Vam pisao, koji bio a nas nastao ostupanjem sa ministarskog položaja ministra prosvete g. Kovačevića, prekinut je. Najnovijom rekonstrukcijom kabineta g. Vujićevog postavljen za ministra prosvete g. Drag. Stamenković, dosadanji ministar pravde i zastupnik ministra prosvete. G. Stamenković bio je ranije advokat, sudski i policijski uradnik, pa je sad došao na mesto šefa prosvete u Srbiji. Prilikom pretresa pomenutog projekta zakona o narodnim školama držao je g. Stamenković u senatu, kao zastupnik ministra prosvete, dokumentiran govor — protivu poboljšanja učiteljskog položaja u Srbiji. Tim svojim govorom uverio nas je g. ministar da se mi učitelji nemamo čemu od njega nadati.

Pre nekoliko dana sankcioniran je zakon o srednjim školama (izmene). Ovim izmenama dobila je dosta i škola (gimnazije) i nastavnici. Ukinuta je upisnina (za svako dete pri upisu plaćala se taksa pored školarine) smanjena u pola školarina, proširena prava prof. saveta, ujemčena i zaštićena individualna sloboda nastavnika, materijalni položaj njihov u nekoliko popravljen. Prema ovim izmenama osnovna je plata profesora 2400 franaka ona se povišava sa po 600 fr. posle 4 god. dok ne dostigne maksimum od 6000 fr. Direktori (voditelji) gimnazija (koje imaju 8 razr.) postavljaju se sa platom od 5000, 6000 i 7000 fr. na godinu. Kad profesor navršši 30 god. stavlja se u pensiju (poko) sa onoliko pensije koliko je bila njegova poslednja plata. (U „Popotnik-u“ je objavljeno da je profesorima određeno 35 god. za punu pensiju, Senat je to izmenio i sad je ovako).

Mi smo srdačno pozdravili sankecioniranje ovih izmena zakonskih, koliko zbog popravke materijalnog i ličnog položaja naših profesora (pre su i suviše bili pod kontrolom direktora) toliko i stoga što je njima uvećan broj gimnazija u nas, te ćemo, pored ostalih, i mi učitelji lakše doći do mogućnosti da svoju decu školujemo.

„Kolo“ Beogradski književni list referuje često o književnim pojavama u Vas. U poslednjim svojim brojevima ima prikaze najnovijih radova vaših književnika: Cankara, Finžgara i Kvedrove.

Ima poviše učitelja u Srbiji, koji vladaju nemačkim ili francuskim jezikom. Oni i primaju i čitaju po kakov list na tim jezicima. Među tim malo nas je, a tako je bez sumnje i kod Vas, koji čitamo i primamo po koji slovenski list. Pored „Tovariš-a“ i „Popotnik-a“ ja redovno čitam i „Slovenski Učitelj“. U jednom od ranijih brojeva „Slov. Učit.“ izašao je i jedan pokušaj pod nadpisom „Junak“. Mene je osobito neprijatno dirnulo, kad sam u tom napisu našao na tem mestu sa svim bez potrebe i bez imalo takta i pažnje upotrebljen izraz: „To vprašanje je postalo hipoma pereče, gotovo bolj, kakor je sedaj v Srbiji vprašanje prestolonasledstva.“ (Letnik III. št. 4.). Pisac „Junak-a“ poznaje vprašanje o prestolonasledstvu u Srbiji iz jevrejskih i mađarskih novina, koje su stalno prema nama neraspložene. Medjutim za nas u Srbiji nije ovo pitanje još „pereče,“ i ako ga kad ustreba rešavati, neće nam za to trebati saveti naših neprijatelja.

Pisac „Junak-a“ ima, bez sumnje, lepo mišljenje o ovome svome literalnom poslu, ali ga ja potpuno mogu uveriti: da njegov „Junak“ pomenutim rečenicama nije ništa u svojoj vrednosti dobio.

Direkcija naših državnih železnica dozvoljava besplatnu vožnju za ekskuzije učenika i nastavnika narodnih škola po otačbini. Koristeći se ovom doista korisnom koncesijom ja ću sa mojim učenicima 1 juna (po st. kal.) otputovati do Beograda, pa se možda i otuda javiti cenjenom „Tovariš-u“.

Uveren, da ćete oprostiti mome dosta dugom pauziranju ja Vam šaljem srdačne pozdrave i obećanje, da ću se od sad počeoće javljati. M.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo ljubljanske okolice je imelo dne 5. junija prav lep dan. Vršilo se je ta dan društveno glavno zborovanje, katerega se je udeležilo 60 učiteljev in učiteljic. Privlačna sila te ogromne udeležbe je bilo predavanje g. učitelja A. Lenarčiča „O formalnih stopnjah pri ponku“. To je najboljši dokaz, kako hrepeni učiteljstvo ljubljanske okolice po napredku in izboljšanju šolstva tega okraja. Učiteljstvo predobro ve, da je uzorno urejeno šolstvo prva in tudi edina pot, rešiti ljudstvo ljubljanske okolice iz klerikalnih rok.

Ko g. predsednik J. Gregorin vse prisotne prisrečno pozdravi ter izrazi svoje veselje nad toliko vdeležbo, da besedo g. učitelju Lenarčiču, ki je v splošno zadovoljnost rešil svojo nalogo. Za njim je poročal g. tajnik Fr. Lavtižar tako-le:

Slavni občni zbor: Lanski zadnji občni zbor našega društva se je vršil dne 4. julija 1901 na Vrhniki, pri kateri priliki odkril se je tudi spomenik, ki ga je dalo postaviti naše društvo rajni kolegini gdč. Ivani Vidičevi. Pri tem občnem zboru volil se je za tekoče upravno leto nov odbor, ki se je konstituiral tako-le: Predsednik: Jos. Gregorin, podpredsednik: A. Javoršek, tajnik: Fr. Lavtižar, blagajnik: Fr. Ks. Trošt, pevovodja: Jos. Petrič, namestnica tajnika: gdč. A. Pour, odbornik: Fr. Papler.

Odbor je imel tekom upravnega leta le 1 sejo. Izmed raznih predlogov in sklepov omenjam najvažnejša.

Poslala se je prošnja naslovljena na vis. dež. zbor v Ljubljani za zvišanje naših plač in pripoznanje nekaj družih opravičenih zahtev „Slov. učit. društvu“ v Ljubljani, kar so glede na enotno postopanje storila tudi druga okrajna učit. društva. „Slov. učit. društvo“ v Ljubljani je na podlagi teh prošenj sestavilo precej obširno in dobro utemeljeno prošnjo, oziroma spomenico, ki jo je ponatisnil tudi predzadnji „Učit. Tovariš“ in katera se je poslala slavnemu deželnemu zboru Kranjskemu, ki bo — kakor se čuje — v prihodnjem zasedanju o njej sklepal in jej — upajmo — vsaj v nekaterih točkah gotovo ugodil. — Po vsej Sloveniji se je začelo tekom leta mogočeno gibanje za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani. Tudi slovensko učiteljstvo ve ceniti pomen vseučilišča za narod slovenski. Zato poslala se je tudi v imenu našega društva prošnja za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani za državni zbor na Dunaju v roke g. državnemu poslancu doktoru Tavčarju.

Mnogo sličnih in enakih prošenj je letos „romalo“ na Dunaj, upajmo, da ne zaman!

Naše društvo šteje 53 pravih in dva podporna člana, to sta gg. c. kr. okraj. šol. nadzornik Vil. Zupančič in vrhniški župan Gabrijel Jelovšek.

Ker nas je pa v okraju čez 60 učiteljskih oseb, kaže se, da je še nekaj kolegij in kolegov, ki se ogibajo svojega stanovskega društva. Upajmo, da bomo pri prihodnjem občnem zboru lahko rekli: Vsi so prišli! Nikogar ne manjka!

Jako malo imamo podpornih članov. In vendar mislim, da se dobi v nekaterih krajih ljubljanske okolice še nekaj mož, ki so prijatelji šole in učiteljstva. Skušajmo torej —

kjer je to mogoče — dobiti podpornih članov našemu društvu. Iz društva so letos, deloma, ker so odšli iz okraja, deloma, ker so vpokojeni, izstopili sledeči člani: Fran Kozjak, Fran Grm, Anton Bezeg, Kristina Schuller, Alojzij Luznik.

Omenim naj še, da se ravnokar sestavlja „Kronika“ našega društva, v katero naj bi se v prihodnje vpisovale vse važnejše zadeve glede učiteljstva in šole okraja ljub. okolice.

Skromno svoje poročilo sklepam z željo, da bi se vse učiteljstvo ljubljanske okolice tesno oklepalo našega društva, v velikem številu se vdeleževalo vsaj teh pičlih zborovanj, kar jih imamo, vestno izpolnovalo svoje dolžnosti nam in šoli v ugled in korist ter potem tudi z vso odločnostjo zahtevalo pravic, ki jih jamči nam in šoli — postava. (Odobranje.)

G. blagajnik Trošt naznani, da je imelo društvo 170·52 K dohodkov, 129·95 K stroškov (največ za nagrobni spomenik rajni učiteljici Vidic z Vrhniko); ostanek v blag. znaša 40·57 K in poleg tega je še v hranilnici naloženih 83 K. Pri volitvi odbora se je izbral zopet stari odbor, delegatom za „Zvezo“ so se pa določili gg. Gregorin, Lavtižar, Petrič in Trošt. Pri tej priliki se je tudi povdarjalo, da naj se izvolijo pri prihodnji okrajni učit. konferenciji nevstrašeni in izkušeni možje delegatom za deželno učiteljsko konferencijo. Na to zaključil g. predsednik zborovanje s trikratnim slava! presvitemu cesarju.

Pedagoško društvo v Krškem zboruje v četrtek, 26. junija popoldne ob dveh v Kostanjevici (v šoli) po sledečem dnevnem redu: a) hospitacija pri gospej Olgi Kobal-Gasperin: Učna slika iz lepopisja in začetnega pravopisja; b) Pogovor o točki dnevnega reda letošnje okrajne učiteljske konferencije dne 24. julija: „O pripravi za pouk“.

Zborovanje radovljiškega učit. društva, hospitacija v III. razredu pri gdč. Mihaeli Razinger v dan 15. maja popoldne v Radovljici in 40letna častna služba g. Karola Pibroutz-a. G. predsednik A. Grčar pozdravi navzočih gg. 12. učiteljev in 10 gdč. učiteljic, kakor tudi g. c. kr. okr. šol. nadzornika, ravnatelja A. Žumra, g. Fr. Rojina in gdč. Praprotnik iz kranjskega okraja. Preds. se spominja hospitacije pri gdč. učiteljici M. Razinger, ki se je vršila pred zborovanjem ter se ji izreče pohvalno priznanje po nekaterih opazkah g. c. kr. okr. šol. nadzornika. Na to sledi volitev delegatov h glavni skupščini „Zaveze učiteljskih društev“, ki se bode vršila avgusta meseca v Trstu. Ker ima naše društvo čez 40 članov, ima pravico poslati štiri delegate k omenjeni skupščini. Kot delegatje se izvolijo, oziroma prostovoljno oglasijo: G. A. Grčar, gdč. M. Razinger, Fr. Pogačnik, K. Droll.

G. Grčar nasvetuje sledeče: Slavni c. kr. okr. šol. svet v Radovljici se prosi, da se smejo ob četrtkih učitelji, imajoči ponavljalno šolo, vdeležiti učit. zborovanj, če se na četrtek priredijo, v slučaju, da ima društvo na dnevnem redu kakšno pedagoško predavanje.

Po ogovarjanju g. Jul. Slapšak-a iz Leš in po pojasnilu g. c. kr. okr. šol. nadzornika se sprejme predlog.

Slednjič naj še omenim, da se nahaja v radovljiškem okraju krajni šolski predsednik g. Karol Pibroutz, posestnik in trgovec ter voditelj tvrdke žebljarske veletrgovine g. Jurija Magušar v Kropi, ki bode letošnje leto praznoval spomin 40letnega službovanja kot krajni šolski nadzornik, oziroma predsednik kraj. šol. sveta. Pred novim šol. zakonom pa je delil vsako leto kot cerkveni ključar in občinski odbornik premije ob sklepu šol. leta. Letošnje leto bode 40krat delil in daroval pridni šolski mladini premije v podobi krone, katera vsaka je všita v trak cesarskih barv, da se pridnemu učencu ali učenki pripne na prsa. Tako okrašeni učenci se podajo na dom ob sklepu šol. leta. Bog ga živi še mnogo let!

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek dne 3. malega srpana 1902 ob 10. uri dopoldne v okoliški šoli ptujski po sledečem sporedu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Volitev delegatov za XIV. glavno skupščino „Zaveze“. 4. Razgovor o vprašanjih za letošnjo okr. učit. konferenco, in sicer poročila o prvem vprašanju g. Fr. Podobnik, o drugem g. Ivan Kaukler in o tretjem g. M. Herie. Cenjeni tovariši(ice), ki so

člani „Slov. šolske Matice“ ali pa mislijo na novo pristopiti, vabijo se vljudno, da pred zborovanjem zanesljivo vplačajo poverjenikoma letnino za 1902. l., ako se to ni morda že prej zgodilo, ker takrat bode skrajni čas, da denar odpošljeta. Z ozirom na jako važne in zanimive točke dnevnega reda na polno številno udeležbo vljudno vabi Fr. Šorn, t. č. predsednik.

Kozjansko učiteljsko društvo zboruje dne 22. junija točno ob 1. uri popoldne v Kozjem po sledečem sporedu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Prvo konferenčno vprašanje. (Poroča g. Bračič.) 4. O alkoholizmu. (Poroča g. Moric). 5. Nasveti. Po zborovanju se bo pobirala udnina za tekoče leto. P. n. pevke in pevci naj se privadijo pesmima „Zaostali ptič“ in „Na planine“; „Moh. pes.“ II. del št. 33 in 34. K prav obilni udeležbi vabi odbor.

Goriško.

Vabilo k zborovanju ajdovske podružnice gor. učit. društva, katero bode dne 26. t. m. ob 2¹/₂ popoldne pri g. Vrčonu v Dobravljah. Vspored: 1. Načelnikovo naznanilo. 2. „Kaj in kako naj učiteljstvo razpravlja pri društvenih zborovanjih“? Poročevalec: Fr. Sinigoj. 3. „Rediteljske konference.“ Poročevalec: Alojzij Urbančič. 4. Razni nasveti. — K polnoštevilni udeležbi vabi stanovska samozavest in načelstvo.

Iz kanalskega okraja. Učiteljstvo kanalskega okraja je ustanovilo mes. oktobra pret. l. podružnico učitelj. društva v Gorici za ta okraj. Predsednikom je bil izvoljen g. Alojzij Verč, nadučitelj v Kanalu, podpred. Josip Kuntih, učitelj v Gorenjem polju, odborniki gg. Leopold Pavlin, naduč. v Ročinju, Rihard Gorjup, učitelj Srednje-Kambreško in Franc Mermolja učitelj v Podlaki, tajnikom in blag. g. Karolina Leban uč. v Kanalu. Dne 5. junija t. l. je imelo društvo svoje 2. zborovanje. Gospod naduč. Verč je predaval, kot več in izboren čebelar o čebelarstvu. Spodbujal učitelje k temu delu, katero zamore prinesiti dokaj gmotnega dobička. Sklenilo se je naprositi sl. o. š. svet podpore za nabavo panjev in sezidanje čebeljakov. Gospod učitelj Josip Merljak je podal zanimivo črtico iz rimske zgodovine: Alma Roma.“ Sklenilo se je, da se bo v prihodnjem zborovanju predavalo o zemljepisju in zgodovini v ljudski šoli, katero nalogo je prostovoljno sprejel g. Avg. Poberaj, naduč. v Kalu.

Vestnik.

Učiteljski konvikt. Obresti 10·62 K.

„Krainischer Lehrerverein“ je uležil na deželni zbor obširno prošnjo za izboljšanje gmotnega stanja kranjskemu učiteljstvu. V prošnji se povdarjajo iste zahteve, kakoršne je povdarjalo tudi „Slovensko učiteljsko društvo“ v svoji prošnji.

Konferencija ljubljanskih nemških šol bo 3. julija.

Ljubljansko učiteljstvo slovenskih ljudskih šol je izvolilo pri okrajni učiteljski konferenciji dne 19. t. m. kot delegata za bodočo deželno učiteljsko konferencijo gosp. nadučitelja Fr. Črnagoja in g. učitelja Luko Jelenca.

Kranjski deželni zbor bo začel zborovati dne 21. t. m.

Prošnja. P. i. gg. c. kr. okrajne šolske nadzornike vljudno prosim, da mi ali sami ali pa kak ud posameznih okrajnih učiteljskih konferencij poročila o temah in tezah, ki so se obravnavale, oziroma vsprejele pri letošnjih okrajnih učiteljskih konferencijah, da se potem iste objavijo v Letopisu Slovenske Šolske Matice.

Jakob Dimnik

odbornik „Slovenske Šolske Matice“.

Somišljenike prosimo, da nam poročajo o letošnjih okrajnih učiteljskih konferencijah v posameznih okrajih. Najbolje bi bilo, da na dan konferencije predsednik dotičnega učiteljskega društva določi poročevalca za naš list.

Odredbe šolskih oblastev bi radi objavljali v našem listu. Teh pa ne dobivamo v roke, pač pa jih imajo na razpolago gg. šolski voditelji. Predsedstva deželnih učiteljskih društev v vseh kronovinah, ki so zastopane v naši „Zavezi“ prosimo, da nam blagovolijo te odredbe preskrbeti potom kakega šolskega vodstva in sicer v prepisu.

Litijsko učiteljsko društvo priredi dne 3. julija v prijazni Višnji gori svoje drugo letošnje zborovanje. Na dnevnem redu je praktičen nastop iz lepopisja po formalnih učnih stopnjah. Epour si muove!

Maturitetne skušnje se začno na I. gimnaziji v Ljubljani 10. julija, na gimnaziji v Novem mestu 1. julija, na gimnaziji v Kranju 23. julija in na realki v Ljubljani 4. julija. Vseh maturantov na teh šolah je 167, med njimi 13 ekstermistov.

Učiteljske vesti na Štajerskem. V stalni pokoj so šli nadučitelji: gg. Josip Vidic v Št. Pavlu v Savinski dolini, Josip Čižek na Pilštanju in Iv. Žolnir pri Sv. Štefanu.

Sprejem v tukajšnje žensko učiteljske. Zaradi pomankovanja prostora se prihodnje leto ne bodo sprejemale na tem zavodu v II., III. in IV. letniku nove učenke.

Listnica uredništva.

G. Rešetar in drugi: Prihodnjič:

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 382. Kranjsko.

Na enorazredni ljudski šoli v Št. Gotardu je stalno popolniti mesto učitelja voditelja s postavnimi prejemki s pričetkom šolskega leta 1902/03.

Prošnje, pravilno opremljene, je poslati službenim potom tukajšnjem uradu do 19. julija 1902.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 15. junija 1902.

Z. 924.

An der einklassigen Volksschule in Kaier bei Neumarkt ist die Lehrer- und Schulleiterstelle mit den systemmässigen Bezügen nebst dem Genusse der Naturalwohnung mit Schluss des laufenden Schuljahres definitiv, eventuell provisorisch zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis 20. Juli l. J. hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Krainburg, am 1. Juni 1902.

Z. 930.

An der dreiklassigen Knabenvolksschule in Zirklach ist mit Schluss des laufenden Schuljahres eine Lehrstelle mit den gesetzmässigen Bezügen definitiv, eventuell auch provisorisch zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis 20. Juli l. J. hieramts einzubringen. Ein bereits bei der ersten Ausschreibung eingebrachtes Gesuch hat auch für diese Ausschreibung Geltung.

K. k. Bezirksschulrath Krainburg, am 1. Juni 1902.

Z. 590.

An der einklassigen Volksschule in Lösach ist die Lehrer- und Schulleiterstelle mit den gesetzmässigen Bezügen nebst Naturalwohnung definitiv, eventuell provisorisch zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis 21. Juli hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Radmannsdorf, am 12. 1902.

Z. 524.

An der zweiklassigen Volksschule in Bresnitz ist die provisorisch besetzte zweite Lehrstelle mit den gesetzmässigen Bezügen und der widerruflichen Benützung eines Wohnzimmers definitiv zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis Ende Juni l. J. hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Radmannsdorf, am 30. Mai 1902.

Z. 523.

An der zweiklassigen Volksschule in Feistritz in der Wochein ist die provisorisch besetzte II. Lehrstelle mit den gesetzmässigen Bezügen definitiv zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis Ende Juni l. J. hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Radmannsdorf, am 30. Mai 1902.

Št. 772.

Na dvorazrednici v Blokah je učno mesto stalno popolniti. Prošnje so vlagati semkaj do dne 12. julija 1902.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu dne 11. junija 1902.

Z. 729.

An der zweiklassigen Volksschule in Banjaloka wird die zweite Lehrstelle mit den sistemisierten Bezügen zur definitiven Besetzung ausgeschrieben.

Gehörig instruirte Gesuche sind bis 10. Juli 1902 im vorgeschriebenen Wege hierorts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Gottschee, am 12. Juni 1902.

Št. 337.

Štajersko.

Na petrazredni ljudski šoli pri sv. Križu je učiteljska služba z dohodki po III. krajnem razredu takoj stalno, oziroma tudi začasno namestiti.

Redno opremljene prošnje naj se vložijo do 15. julija t. l. predpisanim potom pri krajnem šol. svetu pri sv. Križu blizo Ljutomera.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru, dne 7. junija 1902.

Št. 697.

V političnem okraju Celje so na sledečih šolah učiteljska mesta stalno, oziroma tudi začasno nadomestiti:

V šolskem okraju okolica Celje:

1.) Na 4razredni deški šoli z dvema sporednicama v celjski okolici (I. plač. razred) eno mesto učitelja.

2.) Nadučiteljsko mesto na 5razrednici v Št. Pavlu pri Preboldu (III. plač. razred).

3.) Eno učiteljsko mesto na 5razrednici v Žalci (III. plač. razr.).

4.) Eno mesto učitelja na 3razrednici na Teharjih (III. plač. razr.).

Šolski okraj Vransko:

5.) Mesto učitelja na k šoli v Št. Jurju ob Taboru spadajoči podružnici na Ojstrici (III. plač. razr. in prosto stanovanje).

6.) mesto učitelja oziroma učiteljice na 5razrednici na Vranskem (II. plačilni razred).

Šolski okraj Konjice:

Po eno učiteljsko mesto na

7.) dvorazrednici pri Sv. Jerneju (III. plačilni razred).

8.) 5razrednici v Čadramu (III. plačilni razred).

9.) 3razrednici v Žrečah (III. plačilni razred).

10. dvorazrednici v Tepanjah (III. plačilni razred).

11.) Mesto učitelja, ob enem šolskega vodje na enorazrednici pri Sv. Joštu na Kozjaku (II. plač. razred.)

Šolski okraj Šmarje pri Jelšah:

12.) Mesto učitelja ob enem šolskega vodje na enorazrednici v Žusnu (II. plačilni razred).

13.) Dve učiteljski mesti na 3razrednici na Sladki gori (III. plačilni razred).

14.) Mesto nadučitelja na dvorazrednici pri Sv. Štefanu (III. plačilni razred).

Šolski okraj Gornjigrad:

Po eno učiteljsko mesto na

15.) dvorazrednici v Šmartnem pri Gornjemgradu (III. plačilni razred).

16.) 3razrednici v Mozirji (III. plačilni razred).

17.) Mesto učitelja ob enem šolskega vodje na enorazrednici v Šmihelu pri Mozirji (III. plačilni razred).

Šolski okraj Laško:

18.) Mesto učitelja na dvorazrednici v Št. Rupertu (II. plač. razr.).

19.) Mesto učiteljice ženskih ročnih del za šole v Trbovljah in Trbovlje-Vode z letno nagrado in potnino po 870 K.

Prošnje, opremljene s pričevali zrelosti in učne usposobljenosti, glede nadučiteljskih mest in šolskih voditeljev tudi z dokazi usposobljenosti za subsidiarno poučevanje v krščanskem nauku, imajo že nameščeni vložiti po šolskem vodstvu pri pristojnem okrajnem šolskem svetu, še ne nameščeni prositelji pa naravnost pri dotičnem krajnem šolskem svetu najkasneje, do dne 15. julija 1902.

Celje, dne 10. junija 1902.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Frančišek Crnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{8}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.
Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.